

dr hab. inż. Łukasz Damurski, prof. uczelni
Katedra Urbanistyki i Gospodarki Przestrzennej
Wydział Architektury Politechniki Wrocławskiej
bud. E-1, pok. 212a
ul. B. Prusa 53/55, Wrocław
Email: lukasz.damurski@pwr.edu.pl

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr inż. arch. Aleksandry Śliwy

**p.t. „Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń dla dzieci w śródmiejskiej,
wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej - wyodrębnienie metod
systemowej kwalifikacji. Badania współczesnych realizacji w Katowicach”**

1. PODSTAWA OPRACOWANIA RECENZJI

- Pismo przewodniczącego Rady Dyscypliny Architektura i Urbanistyka Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej z dnia 22/03/2024 w sprawie zlecenia wykonania recenzji rozprawy doktorskiej mgr inż. arch. Aleksandry Śliwy p.t. „Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń dla dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej - wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji. Badania współczesnych realizacji w Katowicach”;
- Umowa o dzieło nr UMC/1563/2024 z dnia 10/04/2024 na wykonanie recenzji rozprawy doktorskiej mgr inż. arch. Aleksandry Śliwy p.t. „Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń dla dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej - wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji. Badania współczesnych realizacji w Katowicach”;
- Przepisy art. 192 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, ze zmianami);
- Tekst rozprawy doktorskiej mgr inż. arch. Aleksandry Śliwy p.t. „Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń dla dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej - wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji. Badania współczesnych realizacji w Katowicach”.

2. INFORMACJE O OCENIANEJ ROZPRAWIE DOKTORSKIEJ

2.1. Tytuł rozprawy doktorskiej

Przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska Pani mgr inż. arch. Aleksandry Śliwy nosi tytuł „Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń dla dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej - wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji. Badania współczesnych realizacji w Katowicach”. Jej zawartość obejmuje zarówno ogólne wątki związane z kształtowaniem przestrzeni architektonicznej (w tym zwłaszcza przestrzeni mieszkaniowej), szczegółowy opis potrzeb przestrzennych dzieci, obszernie potraktowane zagadnienia metodologiczne służące wypracowaniu odpowiedniego zestawu technik badawczych, jak również wyniki własnych badań Autorki przeprowadzonych w obszarze śródmiejskim Katowic. Wszystko to łącznie dobrze koresponduje z podjętym tematem badań i sprawia, że przyjęty przez Doktorantkę tytuł rozprawy jest adekwatny do jej treści.

Pragnę przy tym docenić fakt, że Autorka konsekwentnie i spójnie definiuje kluczowe pojęcia zawarte w tytule, w tym „*metody systemowej kwalifikacji*”. O ile z pozoru termin ten wydaje się skomplikowany i abstrakcyjny, to jednak w tekście pracy nabiera konkretnego znaczenia, a jego zastosowanie w

praktyce badawczej jest dowodem świetnego warsztatu akademickiego Doktorantki. Rozwijana w dysertacji systemowa kwalifikacja metod pozwala na badanie wyselekcjonowanych obiektów architektonicznych z uwzględnieniem elementów tworzących system zamieszkiwania, sposobów ich wyodrębniania oraz relacji między nimi. Wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji rozwiązań architektonicznych następuje w oparciu o (1) czynniki kształtujące przestrzeń dla dzieci oraz (2) potrzeby dzieci wobec ukształtowania przestrzeni. Ostatecznym efektem rozważań metodologicznych jest formularz służący do prowadzenia badań empirycznych nad przestrzeniami zamieszkiwania w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej, z uwzględnieniem perspektywy najmłodszych użytkowników. Formularz ten został w pracy przetestowany na celowo dobranej próbie przykładów (budynków mieszkalnych w śródmieściu Katowic), dzięki czemu Autorka potwierdziła jego poprawność i przydatność w realizacji analiz porównawczych o charakterze ewaluacyjnym.

2.2. Ocena układu rozprawy i jej części składowych

Praca doktorska Pani mgr Aleksandry Śliwy cechuje się logicznym i konsekwentnym układem treści. Wychodząc od genezy problemu badawczego, określenia celów pracy i wskazania najważniejszych metod badawczych, poprzez obszerny przegląd literatury na temat czynników kształtujących przestrzeń (zarówno architektonicznych jak i pozaarchitektonicznych) oraz opis zagadnień związanych z przestrzeniami dla dzieci Autorka dochodzi do wyodrębnienia metod systemowej kwalifikacji

Objętość poszczególnych części składowych opracowania zachowuje proporcje właściwe dla rozpraw o charakterze badawczym: początkowe 150 stron opisuje dotychczasowy stan wiedzy na temat podjętego problemu, kolejne 50 stron służy zbudowaniu metody badawczej, następnie 180 stron dotyczy badań własnych Autorki, wreszcie końcowe 20 stron podaje źródła i spisy. Jednym zastrzeżeniem, jakie można wysunąć pod adresem struktury pracy jest brak wyróżnionego rozdziału końcowego: podsumowania, zakończenia lub wniosków. Doktorantka prezentuje wprawdzie tego typu treści na ostatnich stronach rozdziału V (s. 382-389), jednak takie umiejscowienie wyraźnie pomniejsza ich znaczenie – wydaje się, że wnioski dotyczą wyłącznie badań opisanych w tym rozdziale, a nie całej rozprawy.

2.3. Ocena zastosowanego piśmiennictwa

Przy opracowaniu swojej rozprawy doktorskiej Autorka wykorzystała wiele różnych źródeł, udokumentowanych na s. 401-410. Przygotowany na tej podstawie przegląd literatury, obejmujący z jednej strony aspekty architektoniczne i pozaarchitektoniczne zabudowy mieszkalnej, a z drugiej potrzeby przestrzenne dzieci jest wedle mojej wiedzy wystarczający na potrzeby podjętego w dysertacji problemu naukowego.

Doktorantka sprawnie posługuje się odwołaniami do literatury, cytując niektóre pozycje dosłownie, a inne parafrazując. Sposób powoływania się na źródła jest dość nietypowy (przypisy dolne zawierające jedynie nazwisko autora i rok publikacji), ale pozwala na jednoznaczną identyfikację źródeł dzięki zamieszczonemu na końcu spisu literatury. Podsumowując ten aspekt recenzowanej pracy stwierdzam, że Pani mgr Aleksandra Śliwa dysponuje odpowiednim warsztatem literaturowym i redakcyjnym niezbędnym do prowadzenia i dokumentacji prac badawczych.

2.4. Ocena celu pracy

Celem naukowym pracy doktorskiej Pani mgr Aleksandry Śliwy jest określenie czynników architektonicznych kształtujących przestrzeń mieszkalną dla dzieci w zwartej zabudowie śródmiejskiej. Cel ten należy ocenić jako niezwykle aktualny w świetle zmian zachodzących w zachowaniach przestrzennych i potrzebach współczesnego człowieka. Rozprawa skupia się na pozaestetycznych kryteriach kształtowania przestrzeni i służy wyodrębnieniu systemowych elementów wpływających na

jakość zamieszkiwania w nowo powstającej zabudowie mieszkalnej w centrum Katowic, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb przestrzennych dzieci.

Tak zarysowany cel pracy został zrealizowany dzięki obszernym studiom literaturowym, wypracowaniu autorskiej metody badawczej oraz przeprowadzeniu szeroko zakrojonych badań empirycznych. Jedynym problemem jest tu brak wyraźnego odniesienia się do celów pracy we wnioskach końcowych. Zamieszczony w rozdziale V podpunkt „3.3. Weryfikacja efektów pracy” (s. 388) zawiera pewne przesłanki umożliwiające ocenę stopnia realizacji pierwotnych zamierzeń Autorki, jednak brakuje w nim podejścia krytycznego: (1) nie wskazano, w jaki sposób uzyskane wyniki przyczyniają się do rozwoju dyscypliny naukowej architektura i urbanistyka, w tym zwłaszcza jaki jest ich wkład w dotychczasowy stan wiedzy na temat zabudowy mieszkaniowej, (2) nie wskazano ewentualnych niedociągnięć czy trudności w realizacji celów pracy, (3) nie zaproponowano dalszych kierunków badań nad architekturą mieszkaniową w kontekście potrzeb dzieci. Wszystko to pozostawia istotny niedosyt co do celu pracy i stopnia jego realizacji.

2.5. Ocena zastosowanych metod badawczych

Rozprawa doktorska Pani Aleksandry Śliwy ma poniekąd charakter metodologiczny. Przedmiotem poszukiwań Autorki jest wypracowanie metody umożliwiającej wszechstronną analizę czynników kształtujących przestrzeń mieszkalną dla dzieci w zwartej zabudowie śródmiejskiej. Poszukiwania te obejmują różne aspekty środowiska życia człowieka (w tym zwłaszcza dziecka) i prowadzą do propozycji rozbudowanego, ustrukturyzowanego i zestandaryzowanego formularza badawczego (s. 174). Technika ta, oparta na zestawie wskaźników w określonych skalach punktowych, umożliwia kompleksowe badanie przestrzeni zamieszkiwania pod kątem potrzeb najmłodszych użytkowników. Łączna liczba przyznanych w formularzu punktów w poszczególnych kategoriach (uwzględniających aspekty prywatności, możliwości kontaktu z innymi osobami, relacji przestrzennych etc.) określa nasycenie analizowanej struktury rozwiązaniami pożądanymi, a więc sprzyjającymi zaspokajaniu potrzeb dzieci.

Tak zredagowany formularz jest w dalszej części pracy testowany na wybranych przykładach. Sposób doboru próby do badań empirycznych jest dobrze opisany i uzasadniony, z zastosowaniem jasnych kryteriów. Dotyczy to zarówno selekcji obiektów (inwestycji) mieszkaniowych w obszarze śródmiejskim Katowic (s. 195), jak i typowania mieszkań do szczegółowych analiz (s. 200-202). W efekcie uzyskano zbiór 209 mieszkań w sześciu kompleksach zabudowy, co tworzy ogromny i różnorodny zarazem materiał badawczy, w zupełności wystarczający dla całościowego opisu analizowanych zjawisk.

Niektóre kryteria zastosowane w formularzu pozostają jednak niejasne. Pierwszym takim przypadkiem jest ‘Struktura prywatności’, dla której skala ocen obejmuje cztery kategorie: prywatna, półprywatna, półpubliczna, publiczna. O ile we wcześniejszych rozdziałach dość jasno wskazano na znaczenie tego podziału dla kształtowania komfortu zamieszkiwania, o tyle w części poświęconej badaniom empirycznym wpływ ten jest niejednoznaczny. Z jednej strony bowiem „przestrzeń publiczną można określić jako potencjalnie niebezpieczną, dostępną dla osób postronnych” (s. 135), ale z drugiej „przebywanie w przestrzeniach wraz z innymi osobami pozwala na obserwację otoczenia” (s. 164), a w strefach półpublicznych „dzieci mogą realizować czynności określające stan zamieszkiwania w bezpiecznym środowisku” (s. 165). Jak zatem, wobec tak ambiwalentnych ocen przestrzeni publicznych i półpublicznych, formularz klasyfikuje poszczególne struktury przestrzenne? Zgodnie z opisem zamieszczonym w pracy wynik określany jest na podstawie liczby występujących typów przestrzeni i może wynosić od 2 do 4 punktów. Co jednak taki wynik oznacza? Czy na pewno wyższa liczba punktów odpowiada wyższej jakości zamieszkiwania dzieci?

Innym kryterium, które z tych samych względów wydaje się niejednoznaczne jest ‘Typ przestrzeni’. Parametr ten – jak pisze Autorka – ma umożliwiać klasyfikację analizowanych przestrzeni służących zamieszkiwaniu pod względem ich występowania w formie kubaturowej bądź pozakubaturowej, a jego punktacja wynika z liczby występujących typów przestrzeni (s. 176). Nie wiadomo jednak, w jaki sposób

ten stricte obiektywny wskaźnik wiąże się z jakością zamieszkiwania najmłodszych użytkowników. Dlaczego większa liczba punktów przyznanych poszczególnym strukturom miałaby świadczyć o ich wyższym standardzie z perspektywy dziecka?

Wątpliwości budzi wreszcie użycie sformułowania „*badania jakościowe*” (s. 359-360). Zgodnie z powszechnie przyjętą definicją tego terminu badania jakościowe – w odróżnieniu od ilościowych – odnoszą się do zjawisk o charakterze niemierzalnym, niedających się skwantyfikować. Tymczasem Pani Aleksandra Śliwa nazywa „*badaniami jakościowymi*” analizę sumaryczną danych liczbowych zgromadzonych w ramach wcześniejszych studiów empirycznych. Zamiast tego należało raczej opisać ten etap prac jako „*badania nad jakością...*” lub „*badania dotyczące jakości...*”.

Pomimo wykazanych wyżej mankamentów stwierdzam, że zastosowane w pracy narzędzie w postaci jednolitego, wszechstronnego formularza badawczego dla wielu różnych badanych przypadków dowodzi niezwyklej systematyczności i skrupulatności Autorki – a są to cechy kluczowe dla młodych adeptów nauki. Co równie ważne, zaproponowana przez Doktorantkę metoda umożliwia realizację założonych celów pracy i – dzięki swojej uniwersalności – może stanowić podstawę dalszych badań w innych miastach.

2.6. Ocena uzyskanych wyników badań

Przyjęta przez Autorkę logika pracy, obejmująca w pierwszej kolejności badania jednostkowe poświęcone poszczególnym inwestycjom mieszkaniowym, a następnie analizy porównawcze, dobrze odpowiada przedmiotowi badań (zwłaszcza zważywszy na dużą ilość analizowanych przypadków) i umożliwia uzyskanie wiarygodnej odpowiedzi na postawione pytania badawcze. Wieńczące pracę zestawienie struktur mieszkalnych o najwyższym i najniższym wskaźniku jakości przestrzeni dla dzieci wraz ze wskazaniem różnic między nimi (s. 367-372) ma ogromne walory poznawcze – pozwala w przystępny sposób zwizualizować wyniki przeprowadzonych badań.

Wspomniany wcześniej niezwykle obszerny materiał empiryczny zgromadzony na potrzeby pracy, choć dotyczy wyłącznie rejonu śródmieścia Katowic, stanowi wystarczającą podstawę do zaprezentowania i przetestowania wypracowanych przez Doktorantkę metod badawczych. Nadanie analizowanym przykładom jednolitej formy graficznej oraz umieszczenie doskonale uporządkowanych, przejrzystych tabel z danymi bezpośrednio pod rysunkami umożliwia wygodne porównywanie poszczególnych przypadków. W ogóle warstwa graficzna i edytorska pracy podnosi w sposób ponadprzeciętny wartość całej dysertacji. Dobór ilustracji, sposób ich przetworzenia oraz ich umiejscowienie w tekście ułatwiają zrozumienie treści i pozwalają zobrazować trudne zagadnienia poruszane przez Autorkę. Wysoki stopień nasycenia pracy doskonałej jakości grafikami jest kolejnym potwierdzeniem bardzo dobrego warsztatu akademickiego Pani mgr Aleksandry Śliwy i sprawia, że praca zasługuje na najwyższą ocenę.

Wnioski zamieszczone po niemal każdym podrozdziale porządkują układ treści, podsumowują wyniki badań i pozwalają na bieżąco ocenić stopień realizacji celów pracy. W tym kontekście szczególnie odczuwalny jest brak syntezy i podsumowania całej dysertacji na końcu tekstu (o czym pisałem szerzej w punkcie 2.2. recenzji). Uzupełnienie pracy o ten element ułatwiłoby ocenę wkładu przeprowadzonych badań w dotychczasowy stan wiedzy.

Z mojej perspektywy niezwykle istotny jest fakt, że Doktorantka dostrzega rosnącą rolę przestrzeni wirtualnej w kształtowaniu środowiska życia współczesnego człowieka. Internet i różnego rodzaju multimedialne urządzenia mobilne sprawiają z jednej strony, że funkcjonowanie w mieście staje się łatwiejsze niż kiedykolwiek wcześniej, ale z drugiej zmieniają dotychczasowe wzorce zachowań przestrzennych mieszkańców. Dobrze, że w pracy znalazło się krytyczne spojrzenie na te zagadnienia.

W tym kontekście pewnym mankamentem jest przyjęte przez Autorkę uproszczenie wyrażone w stwierdzeniu: „*Najmłodszy, w stopniu kontrolowanym przez opiekunów, funkcjonują w rzeczywistości wirtualnej, realizując w jej ramach codzienne aktywności. Zabawa, nauka oraz kontakty społeczne*”.

odbywają się symultanicznie w przestrzeniach mieszkalnych oraz sferze wirtualnej” (s. 172). Jeśli przedmiotem rozważań jest przestrzeń zamieszkiwania sprzyjająca rozwojowi psychofizycznemu dzieci, to nie można zakładać, że obecność w strukturze mieszkania pomieszczeń dedykowanych imersji będzie sama przez się korzystna (tak właśnie odczytuję premiowany w pracy potencjał funkcjonowania w przestrzeni wirtualnej – s. 179). Wspomniana przez Autorkę „kontrola przez opiekunów” coraz częściej musi przyjmować skrajnie radykalne formy, czyli całkowity zakaz korzystania z urządzeń z dostępem do Internetu, ponieważ każde inne, kompromisowe rozwiązanie prowadzi do zaburzeń wspomnianego rozwoju psychofizycznego. Stąd uwzględnienie w programie funkcjonalnym mieszkania przestrzeni służących przechodzeniu do świata wirtualnego przez dzieci uznaję za wysoce niekorzystne, jeśli nie niebezpieczne.

Zastrzeżenia te nie zmieniają faktu, że uzyskane przez Doktorantkę wyniki badań są wiarygodne, rzetelnie opracowane i czytelnie zaprezentowane. Świadczy to o bardzo dobrym warsztacie akademickim Pani mgr Aleksandry Śliwy.

2.7. Ocena praktycznego zastosowania uzyskanych wyników badań

Recenzowana przeze mnie rozprawa doktorska ma wyraźny rys praktyczny. Uzyskane przez Autorkę wyniki badań cechują się istotnym potencjałem wdrożeniowym, a sposób ich prezentacji może być przekonywujący dla wielu projektantów. Zgodnie z powszechnie przyjętą koncepcją projektowania uniwersalnego potrzeby dzieci – jako jednej z grup użytkowników posiadającej szczególne potrzeby – powinny w najbliższym czasie zyskiwać na znaczeniu w budownictwie mieszkaniowym.

Z drugiej strony pewne wątpliwości budzą realne możliwości praktycznego zastosowania wytycznych proponowanych przez Panią Aleksandrę Śliwę. Wydaje się, że z uwagi na wyraźny spadek urodzeń i wynikającą z niego drastycznie malejącą liczbę dzieci zapotrzebowanie na mieszkania dostosowane do potrzeb najmłodszych użytkowników nie będzie istotnym trendem na rynku nieruchomości. Ponadto promocja tego typu rozwiązań w środowisku architektów również może napotkać istotne bariery, ponieważ stawiają one dodatkowe wymagania i podnoszą poziom trudności w projektowaniu. Jedynym pewnym obszarem zastosowania proponowanych rozwiązań jest własna praktyka Autorki, która – wyspecjalizowana w problematyce potrzeb dzieci – może wykorzystać pojawiającą się niszę na rynku architektury mieszkaniowej.

2.8. Informacja o ewentualnych nieprawidłowościach w ocenianej rozprawie

Recenzowana przeze mnie rozprawa doktorska została wykonana zasadniczo poprawnie, a dostrzeżone mankamenty nie wpływają na ogólną, pozytywną ocenę całego opracowania. Jednak w celu uporządkowania moich krytycznych uwag pozwoliłem sobie zebrać je poniżej. I tak, najważniejsze zastrzeżenia dotyczą:

- braku wyróżnionego rozdziału końcowego w strukturze pracy (opisałem ten problem szczegółowo w punkcie 2.2. niniejszej recenzji),
- niewystarczającego odniesienia się do celów pracy we wnioskach końcowych (zgodnie z moimi uwagami wymienionymi w punkcie 2.4.),
- braku uzasadnienia dla sposobu naliczania punktów w formularzu badawczym w dwóch kategoriach: ‘Struktura prywatności’ oraz ‘Typ przestrzeni’ (problem szerzej zreferowany w punkcie 2.5.),
- błędnego użycia terminu „badania jakościowe” (zagadnienie poruszone w punkcie 2.5.),
- zbyt afirmacyjnego podejścia do wirtualizacji życia codziennego dzieci i premiowania struktur mieszkalnych zawierających elementy sprzyjające imersji (o czym napisałem w punkcie 2.6. recenzji).

2.9. Wskazanie, czy rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego

Pani mgr inż. arch. Aleksandra Śliwa we wstępnych rozdziałach swojej pracy zarysowała szeroki kontekst swoich poszukiwań naukowych, sytuując podjęty problem badawczy na styku projektowania architektury mieszkaniowej i potrzeb związanych z rozwojem fizycznym, psychicznym i poznawczym człowieka. Podejście takie nie jest nowatorskie, ale jednak Doktorantka odnajduje w nim obszar dotychczas niezbadany: systematyczną metodę kwalifikacji struktur mieszkalnych uwzględniającą potrzeby dzieci. Cały wysiłek badawczy rozprawy doktorskiej Pani mgr Aleksandry Śliwy jest skoncentrowany na skutecznym rozwiązaniu tego problemu.

Autorka w sposób umiejętny, twórczy i konsekwentny dąży do wypracowania wszechstronnego narzędzia umożliwiającego ocenę mieszkań pod kątem potrzeb najmłodszych użytkowników. Wykorzystanie formularza badawczego uwzględniającego kilka różnych kryteriów i zastosowanie go w obszernych badaniach nowej architektury mieszkaniowej w Katowicach potwierdza, że praca stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego.

2.10. Wskazanie, czy rozprawa prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata

Doktorantka w rozdziałach „Wprowadzenie do badań”, „Czynniki kształtujące przestrzeń” oraz „Dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej” przeprowadziła obszerny przegląd literatury dowiodła, że podjęty przez nią temat jest istotny w kontekście szeroko rozumianego rozwoju cywilizacyjnego. Jak już wspomniałem, Autorka wychodząc od aspektów architektonicznych i pozaarchitektonicznych budownictwa mieszkalnego, zestawiając je z potrzebami i oczekiwaniami dzieci, wyodrębnia własną metodą badawczą, będącą syntezą zarówno dotychczasowej wiedzy jak i nowych trendów w rozwoju człowieka. Zaprezentowana w pracy wiedza teoretyczna pochodząca z różnych źródeł, stanowi więc silny fundament, na którym Autorka opiera swoją dysertację.

2.11. Wskazanie, czy rozprawa prezentuje umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej

Rozprawa doktorska Pani mgr Aleksandry Śliwy jest potwierdzeniem bardzo dobrego warsztatu naukowego Autorki. Doktorantka potrafi rozpoznać luki w dotychczasowej wiedzy, skutecznie formułować pytania badawcze adekwatne do współczesnych wyzwań cywilizacyjnych, opracowywać odpowiadający im plan działań, a następnie realizować go poprzez systematyczny dobór próby, zastosowanie obszernego zestawu kryteriów badawczych, i wreszcie analizować wyniki i wyciągać wnioski.

W szczególności należy docenić niezwykłą systematyczność i skrupulatność Autorki w prowadzeniu badań nad dużą liczbą przykładów mieszkań w obszarze śródmiejskim Katowic. Tytaniczna i doskonale udokumentowana praca wykonana przez Doktorantkę sama w sobie potwierdza jej kompetencje naukowe. Ponadto – jak wskazałem w punkcie 2.5. niniejszej recenzji – zaproponowana przez Doktorantkę autorska, uniwersalna metoda badań nad architekturą mieszkaniową z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci może stanowić doskonały punkt wyjścia dla dalszych badań w innych miastach, co ostatecznie dowodzi wysokiej jakości naukowej pracy.

3. KONKLUZJA WRAZ Z UZASADNIENIEM

Podsumowując opisane wyżej aspekty przedstawionej mi do recenzji rozprawy doktorskiej mgr inż. arch. Aleksandry Śliwy p.t. „Czynniki architektoniczne kształtujące przestrzeń dla dzieci w śródmiejskiej, wielorodzinnej zabudowie mieszkalnej - wyodrębnienie metod systemowej kwalifikacji. Badania współczesnych realizacji w Katowicach” stwierdzam, że stanowi ona solidną podstawę do nadania Kandydatce stopnia doktora w dziedzinie nauk inżynieryjno-technicznych, w dyscyplinie architektura i urbanistyka.

Autorka w sposób krytyczny przeprowadza obszerny przegląd literatury przedmiotu, wskazując luki w dotychczasowej wiedzy. Trafnie definiuje problem badawczy, buduje logiczny plan działania, prawidłowo dobiera techniki badawcze i w sposób twórczy realizuje założone cele. Potrafi również syntetyzować wyniki przeprowadzonych badań i wyciągać konkretne wnioski dla praktyki projektowej. Pomimo wskazanych przeze mnie uchybień uznaję, że przedstawiona mi do recenzji dysertacja potwierdza doskonały warsztat akademicki Doktorantki i nie pozostawia wątpliwości co do jej kompetencji naukowych.

Ponadto, w związku z wybitnymi walorami naukowymi pracy, wnioskuję o skierowanie jej do nagrody. Za taką rekomendacją przemawia zwłaszcza:

- wyjątkowa aktualność podjętej w dysertacji tematyki badawczej, ściśle powiązanej z wyzwaniami współczesnej cywilizacji, w tym z koniecznością dostosowania standardów architektury mieszkaniowej do zmieniających się wzorców zachowań przestrzennych i preferencji użytkowników;
- autorska metoda naukowa w postaci formularza badawczego, opracowanego na podstawie dogłębnego przeglądu literatury, uwzględniającego szereg szczegółowych kryteriów oceny mieszkań (w tym architektoniczne i pozaarchitektoniczne potrzeby najmłodszych użytkowników) i przetestowanego w toku badań empirycznych;
- obszerny, odpowiednio dobrany i doskonale opracowany materiał badawczy obejmujący ponad 200 mieszkań o różnej strukturze i w różnych lokalizacjach;
- niezwykle przystępna, dopracowana w detalach warstwa graficzna i edytorska opracowania, ułatwiająca odbiór prezentowanych treści, wizualizację i interpretację wyników badań.



Łukasz Damurski